

Milieubeleidsplan

Ooststellingwerf

2010-2016

*“Gemeente Ooststellingwerf werkt samen met inwoners
en bedrijven aan een duurzame leefomgeving”*

Voorwoord

“Milieubeleidsplan” vind ik maar een saai woord. Het staat voor theorie en kan soms ver van de mensen af komen te staan. Dat moet ook anders kunnen was mijn gedachte, maar hoe? Het moet een plan zijn voor en door onze inwoners met een beetje hulp van de gemeente. Maar ook een plan dat leuk is, mensen enthousiast maakt. Voor alle leeftijden en voor iedereen. Dat vind ik belangrijk.

Uiteindelijk heb ik een aantal “creatieve geesten” bij elkaar gehaald en uitgedacht waar milieubeleid om draait gezien vanuit de dagelijkse praktijk. Verder is uitgedacht hoe we het best te weten kunnen komen wat er leeft bij de inwoners van gemeente Ooststellingwerf. Het resultaat is dat we met een grote groene zandloper op tournee door de gemeente zijn geweest om uitvoerbare ideeën op te halen. Ideeën die bijdragen aan een prettige leefomgeving met een beter milieu als effect. We werden heel positief ontvangen door de kinderen, bedrijven, plaatselijke belangen en al die andere mensen die we ontmoetten. Ik wil hierbij dan ook mijn dank uitspreken aan een ieder die de moeite heeft genomen ons van ideeën te voorzien.

Mijn visie op milieuverbetering is eenvoudig. Een beter milieu begint bij jezelf. Begin vooral aan de dingen die je leuk vind om te doen die een zichtbaar resultaat hebben. Overigens meestal ook financieel. Als je de smaak te pakken hebt maak je vast meer mensen om je heen enthousiast en wordt het een groter succes. Het was heel leuk om te horen hoe mensen op voorhand al enthousiast waren om samen met anderen ideeën uit te gaan werken. Dat geeft kansen en heel veel positieve energie.

Met dit in gedachte is gemeente Ooststellingwerf begonnen met de uitwerking van de ideeën die we hebben opgehaald. Het eerste resultaat is het uitvoeringsplan 2010-2012 waar we zoveel mogelijk ideeën samen met u proberen te realiseren. Het resultaat mag dit milieubeleidsplan zijn. Nu wordt het uitdagend en spannend in plaats van saai. Hebben we de goeie ideeën gekregen? Hebben we de goeie acties (projecten) eraan gekoppeld? Gaan veel mensen er nu samen mee aan de slag? Er is al een werkgroep duurzaamheid opgericht. De energie begint te stromen. Om in zandloper termen te blijven. De tijd zal het leren!

Veel leesplezier van dit plan en succes met het uitvoeren van de vele ideeën.

Sierd van Weperen Wethouder Milieu.

Inhoudsopgave

pagina

Hoofdstuk 1.	De kracht van dit milieubeleidsplan	4
Hoofdstuk 2.	Wat willen we bereiken	5
Hoofdstuk 3.	Energie is het belangrijkste milieuthema	7
Hoofdstuk 4.	De inwoners hechten aan een gezonde leefomgeving	10
Hoofdstuk 5.	Samenwerken om onze doelstellingen te bereiken	12
Hoofdstuk 6.	Hoe worden de projecten betaald	16
Hoofdstuk 7.	Hoe weten we of we onze doelstellingen gaan halen	17

Bijlagen

1.	samenvatting van de ideeën	18
2.	alle ingebrachte ideeën	21

1. De kracht van dit Milieubeleidsplan

De campagne met de zandloper

Dit plan is op een andere wijze tot stand gekomen dan gebruikelijk is bij beleidsplannen. De gemeente Ooststellingwerf hecht grote waarde aan de mening van de bevolking. Om die mening te peilen is campagne gevoerd. Hierbij is de volgende slogan gebruikt: “Ooststellingwerf groen, dat gaan we doen, denk met ons mee, drop je idee”.

Tijdens de campagne zijn aan de bewoners de volgende vier vragen gesteld:

1. Wat willen jullie veranderen in je leefomgeving?
2. Wat kunnen jullie er zelf aan doen?
3. Heb je concrete ideeën voor de gemeente?
4. Hoe ziet je leefomgeving er over 5 jaar uit?

De portefeuillehouder is met een gemeentelijke auto, met op de laadbak een zandloper van ruim 2 meter hoog gemonteerd, op bezoek geweest bij Plaatselijk Belangen, Scholen en Bedrijven. Ook is de Avondvierdaagse in Appelscha bezocht. In Oosterwolde zijn het Joppopfestival en de voorjaarsmarkt bezocht, in Makkinga de Nationale Molendag. Met deze reis met de zandloper zijn ideeën opgehaald voor een nieuw milieubeleidsplan voor Ooststellingwerf. De campagne is beëindigd met een afsluitende openbare avond in hotel de zon te Oosterwolde.

De zandloper is gemaakt door het Friesland College te Leeuwarden en staat symbool voor Ooststellingwerfs milieubeleid. Met de zandloper worden begrippen als: tijd (geen tijd te verliezen), evenwicht met je leefomgeving, balans en de macht om met de tijd te spelen door de zandloper om te draaien, uitgedrukt. Er is ook een film gemaakt, waarop een impressie is te zien van de twee weken durende campagne. Deze film is te zien op de website van youtube op het volgende adres:

<http://www.youtube.com/watch?v=dP1y3y5NP18>

Om de aandacht voor de campagne te vergroten en voor een breder publiek toegankelijk te maken is naast de zandloperactie ook een zonnebloemwedstrijd gehouden.

Bij het verzamelen van de ideeën bij de inwoners van Ooststellingwerf via bedrijfsbezoeken, bezoeken aan Plaatselijk Belangen, scholen, markten is bij het inzamelen ook een zakje zonnebloemzaad weggegeven. Aan de wedstrijd zijn zes prijzen verbonden. Op de dag van de duurzaamheid zijn de prijswinnaars bekend geworden en de uitreiking van de prijzen heeft plaatsgevonden op de Friese Molendag op 12 september 2009 bij de molen ‘de Weijert’ te Makkinga. Op deze plaats is de campagne voor het nieuwe Milieubeleidsplan ook begonnen.

De resultaten van de campagne

De opzet van de campagne was het kweken van draagvlak voor de uitvoering van het nieuwe milieubeleid. De campagne heeft ruim 300 ideeën en reacties opgeleverd. Uit al deze reacties wordt duidelijk dat de inwoners van Ooststellingwerf hun directe leefomgeving erg belangrijk vinden, dat er veel meer samengewerkt moet worden en dat energiematregelen de hoogste prioriteit hebben. Omdat we het als gemeente het essentieel vinden dat het milieubeleidsplan vooral ook uitgevoerd gaat worden, hebben we deze drie invalshoeken uitgewerkt in dit milieubeleidsplan. Leefomgeving, samenwerking en energie komen daarom nadrukkelijk in dit plan naar voren. Dit is de kracht van dit milieubeleidsplan.

2. Wat willen we bereiken

In de structuurvisie is aangegeven, overeenkomstig de startnotitie van het milieubeleidsplan, hoe de gemeente op hoofdlijnen vorm wil geven aan duurzame ontwikkeling. Deze hoofdlijnen zijn in de structuurvisie uitgewerkt in verschillende thema's. De thema's zijn verwerkt in de volgende hoofdstukken. Naast de structuurvisie hebben we door middel van de actie met de zandloper (hoofdstuk 1) een groot aantal ideeën en wensen geïnventariseerd. Dit milieubeleidsplan is zodoende een samenvoeging van de ideeën en wensen die uit de actie met de zandloper naar voren zijn gekomen en de uitgangspunten uit de structuurvisie.

De grenzeloze toekomst

De structuurvisie Ooststellingwerf 2010-2020-2030 "De grenzeloze toekomst" is in september 2009 vastgesteld. De structuurvisie is een visie op hoofdlijnen. De toekomst van Ooststellingwerf staat in het teken van duurzame ontwikkeling en een duurzame samenleving. In dit milieubeleidsplan werkt de gemeente deze doelstelling uit en geeft aan hoe deze doelstelling stapsgewijs gerealiseerd gaat worden. Op nationaal en provinciaal niveau komt het nodige op de gemeente af. Het gaat dan niet alleen om wet- en regelgeving, maar ook om subsidiemogelijkheden en prestatieafspraken tussen verschillende partijen. Dit milieubeleidsplan geeft aan wat de gemeente aanvullend kan doen. **Onze kracht ligt in de directe contacten met burgers en ondernemers in Ooststellingwerf.** De uitvoering van dit milieubeleidsplan gaat met name daar op in. Met andere woorden, dit milieubeleidsplan geeft aan wat wij kunnen bijdragen aan een duurzaam Ooststellingwerf in 2030.

De visie van dit milieubeleidsplan is: een duurzaam Ooststellingwerf in 2030. De gemeente wil zich inzetten voor de bescherming en verbetering van het leefmilieu. Samenwerking met de inwoners en bedrijven staat daarbij centraal. Prioriteit ligt bij het ontwikkelen van duurzame vormen van energie en energiebesparing en het realiseren van een duurzame leefomgeving.

In hoofdstuk 3, 4 en 5 zijn deze drie invalshoeken verder uitgewerkt in concrete acties en projecten. Daarnaast moet de gemeente op beleidsniveau ook nog een aantal thema's verder uitwerken. Deze worden hier kort beschreven.

Inbreiding woningbouw

Het doel voor de gemeente Ooststellingwerf, voor wat betreft woningbouw, is meer te zoeken binnen de huidige bebouwde omgeving. Dit is een ambitie die het Rijk en de Provincie ook ondersteunen. Door woningbouw meer binnen het huidige verstedelijkte gebied te houden kan de directe omgeving van de dorpen en de buurtschappen beter behouden blijven. Op deze wijze blijft het landelijk gebied open en toegankelijk. Bij inbreiding is het van essentieel belang dat de leefbaarheid op inbreidingslocaties niet vermindert en dat de verrommeling in de buitengebied en aan de randen van de dorpen actie wordt tegengegaan. **Dit uitgangspunt wordt verder uitgewerkt in de woonvisie.**

Robuuste groen-blauwe dooradering van de gebouwde omgeving

In de dorpen en de buurtschappen liggen mogelijkheden om aan te sluiten op aanwezige natuurelementen in het gebied. Op deze wijze wordt er niet alleen in het landschap ruimte gemaakt voor natuurontwikkeling maar worden de dorpen en de buurtschappen als het ware verweven met hun omgeving. Hierdoor kan de natuur doorlopen in de dorpen en de buurtschappen en wordt de relatie tussen verstedelijkt gebied en natuur versterkt. Dit heeft twee positieve uitwerkingen. De leefbaarheid in de dorpen en buurtschappen wordt vergroot

en het biedt goede aanknopingspunten voor de verbetering van het netwerk van fiets- en wandelpaden. **Dit wordt opgepakt in de verschillende gebiedsgerichte projecten in de gemeente en in de gebiedsuitwerkingen van de structuurvisie.**

Vermindering nadelige effecten autoverkeer

De auto zal in de bebouwde omgeving van de gemeente Ooststellingwerf een minder beeldbepalende factor worden. Fietsen, wandelen en spelen zullen hiervoor in de plaats komen. Om knelpunten met betrekking tot overlast, veiligheid en congestie aan te pakken zullen alternatieven voor het autogebruik gestimuleerd worden door (waar mogelijk) korte afstanden te creëren tussen voorzieningen en woningen. Ook het creëren van veilige en aantrekkelijke fiets- en wandelpaden die aansluiten op de omliggende natuur en het verbeteren van het openbaar vervoer leveren een bijdrage aan het verminderen van het autogebruik. **Er wordt een nieuw Gemeentelijk Verkeer en Vervoersplan (GVVP) opgesteld. Samen met de ontwikkelingen van de N381 biedt dat mogelijkheden om genoemde uitgangspunten te realiseren.**

Duurzaam, mooi en gezond watersysteem

De gemeente Ooststellingwerf bevindt zich in de fortuinlijke positie dat er veel mooie waterlopen over haar grondgebied lopen. Door te faciliteren in goed onderhoud en goede kwaliteit van de waterlopen zal de aanwezige biodiversiteit behouden blijven en mogelijk zelfs toenemen. De verschillende waterlopen bieden tevens goede kansen voor natuurlijke recreatie, zowel op als aan het water. De gemeente streeft naar zoveel mogelijk natuurlijke waterberging, zowel voor wateroverschotten als voor watertekort. **In gebiedsgerichte projecten wordt dit verder uitgewerkt. Voorbeeld hiervan is de gerealiseerde extra waterberging bij de herstructurering van Oosterwolde-Zuid.**

Duurzaamheid als integraal onderdeel van de planvorming

Duurzaamheid zal als integraal onderdeel van de planvorming meegenomen worden bij de gebiedsuitwerkingen van de structuurvisie. Deze uitwerkingen zullen de komende jaren worden opgepakt. Het gaat daarbij om de uitwerkingen van de gebieden:

1. Tussen de Tjonger en de Linde;
2. Tussen het Drents-Friese Wold en het Fochtelooërveen;
3. Van de kanaal- en wegdorpen tussen Haulerwijk en Oosterwolde;
4. Langs de Opsterlandse Compagnonsvaart en de Frieslandroute (N381).

Eind 2010 wordt een voorstel aan de raad voorgelegd hoe de gemeente deze gebiedsuitwerkingen zal oppakken en in welke volgorde.

3. Energie is het belangrijkste milieuthema

Uit de reacties op de zandloper, maar ook uit belangrijke nationale en internationale rapportages, blijkt dat energie het belangrijkste milieuthema is. Enerzijds vraagt de toenemende welvaart (wereldwijd) om steeds meer energie in de vorm van elektriciteit en warmte, anderzijds wordt de voorraad fossiele brandstoffen steeds kleiner. Een belangrijk effect is dat de verbranding van fossiele brandstoffen in sterke mate bijdraagt aan de wereldwijde opwarming van de aarde. Iedereen kent de voorbeelden van de gevolgen hiervan die ons via diverse media bereiken. Vanwege dit dreigende tekort aan fossiele energie en de schadelijke effecten van de verbranding van fossiele brandstoffen is het noodzakelijk te zoeken naar andere (duurzame) vormen van energieopwekking. **De gemeente zet in op het terugdringen van het energieverbruik en het ontwikkelen van duurzame vormen van energie.**

Op grond van berekeningen ten behoeve van het windenergieproject uit 2003-2005 is bekend dat binnen Ooststellingwerf circa 67 miljoen kWh elektriciteit wordt verbruikt.

Circa de helft hiervan komt voor rekening van de huishoudens, de andere helft voor de bedrijven. Het lijkt ons reëel dit cijfer voor 2010 als uitgangspunt te blijven hanteren. Dit betekent dat in 2030 in totaal 67 miljoen kWh aan duurzame energie beschikbaar is dan wel aan energiebesparing is bereikt. Zoals aangegeven in hoofdstuk 2 en 3 wil de gemeente aan deze doelstelling een bijdrage leveren. **De gemeente streeft naar het realiseren van 10% van deze doelstelling in 2016. Op basis van de projecten die we nu van plan zijn te realiseren is de verwachting dat we 5% realiseren. Dit betekent dat we samen met de bedrijven en de inwoners een inspanning moeten plegen om tot een verdubbeling te komen. De doelstelling van 10% geldt ook voor de reductie van CO₂ uitstoot.**

Overzicht van de projecten waarmee de gemeente Ooststellingwerf haar energiedoelstelling wil realiseren.

	Energieprojecten	duurzame energie en energiebesparing
1	Inkoop duurzame energie, energiebesparing gemeentelijke gebouwen	525.000 kWh
2	Advisering duurzame nieuwbouw woningen	100.000 kWh
3	Voorlichtingscampagne energiereductie bewoners	50.000 kWh
4	Transformatie bedrijventerrein Venekoten Noord	375.000 kWh
5	Kleinere windmolens (landschappelijk ingepast)	45.000 kWh
6	Verbeteren energetische kwaliteit (nieuwbouw) woningen	75.000 kWh
7	Duurzame vormen van Energie (voor 550 huishoudens)	1.650.000 kWh
	Totaal	2.820.000 kWh

Energiezuinige woningbouw

Op het gebied van duurzame energiewinning en energiebesparing is er nog een wereld te winnen in Ooststellingwerf. Vooral in de bebouwde omgeving moet veel voortgang worden geboekt op het gebied van energiebesparing. Voor de nieuwbouw gaat in Noord Nederland niet de landelijke EPC van 0,8 gelden, maar een vernieuwde regionale EPC van 0,5. Bij renovatie en nieuwbouw is het dan ook zaak om alle woningen zo energiezuinig mogelijk te maken. De drie noordelijke provincies hebben afgesproken dat in 2015 100.000 woningen energiezuiniger moeten zijn. Dit gezamenlijke plan is een uitwerking van het Energieakkoord Noord-Nederland en richt zich zowel op de nieuwbouw als bestaande bouw. In 2015 moeten

65.000 moeten bestaande woningen met minimaal 2 labelstappen zijn verbeterd. Daarnaast is het streven 35.000 nieuwbouwwoningen extra energiezuinig te bouwen, meer dan de huidige regelgeving voorschrijft. Ooststellingwerf wil hier een bijdrage aan leveren en zal hiervoor onder andere afspraken met de woningbouwcorporaties gaan maken. **Deze afspraken zullen eind 2010 in het kader van de prestatieafspraken met de woningbouwcorporaties worden uitgewerkt.**

Energieprojecten in het bedrijfsleven

In hoofdstuk 5 wordt nader ingegaan op de werkgroep duurzaamheid die zich richt op het bevorderen van duurzaam ondernemen. Wij noemen hier alvast een aantal projecten van de werkgroep die worden opgepakt op het gebied van energie.

Voorbeelden zijn:

- energiebesparende verlichting in bedrijven/instellingen
- lokale keten biomassavergisting
- warmteverlies beperken in bedrijven/instellingen en woningen

De behaalde resultaten van deze projecten zullen zelfstandig door de werkgroep duurzaamheid worden uitgedragen.

Overzicht activiteiten en projecten op het gebied van Energie

trekker	activiteiten	financiën	uren
1. Gemeente samen met bedrijven	Duurzame Energie - Onderzoek naar landschappelijk inpassing kleine(re) windmolens - Actualiseren van energiescan 2004 (Biomassa/windenergie) - Verkennen en benutten van DE-opties - Ondersteuning bij onderzoek naar energieneutraal bedrijvenpark binnen Ooststellingwerf - CO ₂ reductieplan bestaande bedrijventerreinen	€ 35.000 (SLOK)	250
2. Gemeente samen met Stichting Natuur Energie Ooststellingwerf	Groene Brandstof -opstellen van actieplan groene brandstoffen, daarbij aandacht voor: * biodiesel * biogas * elektrisch rijden en de duurzame opwekking ervan. Mogelijke combinatie zoeken met maatregel 1	€ 7.500 (SLOK) € 5.000 MBP	100
3.	Afval	-	50

Gemeente samen met Omrin	<ul style="list-style-type: none"> - verbeteren en optimaliseren van de gescheiden inzameling - publicatie en communicatie rond dit onderwerp - inventarisatie van rommelerven - actieplan opstellen en uitvoering daarvan 		
4. Gemeente samen met burgers en bedrijven	<p>Energieverbruik</p> <ul style="list-style-type: none"> - Actieplan energiebesparing opstellen, en daarbij aansluiting zoeken bij gemeentelijk verkeer- en vervoerplan - stimuleren openbaar vervoer, carpoolen, fietsen en wandelen - onderzoek terugdringen intern elektriciteitsgebruik (energiescan) - publiciteit en communicatie - stimuleren van telewerken - organiseren van activiteiten, zoals: <ul style="list-style-type: none"> een warme truiendag, een klimaatstraatfeest het nieuwe rijden voor eigen werknemers, het nieuwe rijden faciliteren voor bedrijven en non-profit organisaties - logistieke maatregelen gecombineerd vervoer 	- 28.500 (SLOK)	100
5. gemeente	<p>Duurzaam inkopen</p> <ul style="list-style-type: none"> - project duurzaam inkopen. - doelstelling 100 procent duurzaam inkopen in 2015 - milieucriteria in algemene inkoopvoorwaarden uitwerken - eigen wagenpark emissiearm 	€ 3.000 (SLOK)	100
6. Gemeente en woning bouwcorporaties met particulieren	<p>Woningbouw</p> <ul style="list-style-type: none"> - Energieakkoord Noord Nederland vertalen naar gemeentelijke situatie - gemeentebreed relatie leggen tussen grondprijs en toepassen duurzame maatregelen (rentetarief) - Aanbieden van energiescans: Huurwoningen in samenwerking selecteren met woningcorporaties - Eigen woningbezitters stimuleren mee te doen door voorlichting en communicatie (communicatieplan) - het realiseren van een energieneutrale woning 	- 75.000 (SLOK)	250
subtotaal		149.000 SLOK 5.000 MBP	850

4. De inwoners hechten aan een duurzame leefomgeving

Het streven van de gemeente Ooststellingwerf is om een goede leefbare omgeving te creëren. Dit kan op diverse manieren uitgevoerd worden. De gebouwde omgeving moet een plek zijn waar mensen graag blijven wonen en graag verblijven. De reacties op de zandloper laten zien dat inwoners vooral overlast hebben van hondenpoep en zich storen aan zwerfafval. Voor de hondenpoepproblematiek is een commissie van inwoners uit Ooststellingwerf aan het werk om een inventarisatie te maken en aanbevelingen te doen. **Eind 2010 zullen de voorstellen aan de raad voorgelegd worden. Daarnaast zal de gemeente door middel van handhaving en projecten met scholen het probleem van het zwerfafval oppakken.**

Uit de aangedragen ideeën blijkt dat veel burgers mogelijkheden zien om de kwaliteit van de leefomgeving te verbeteren. De kwaliteit van de leefomgeving is een algemeen begrip en moeilijk te kwantificeren. Bovendien beleeft elke inwoner de leefomgeving op zijn eigen manier. De gemeente wil daarom een inventarisatie van knelpunten en wensbeelden maken. Deze inventarisatie dient vervolgens als basis voor de communicatie met betrokken partijen als bewoners, plaatselijke belangen, woningbouwcorporaties en recreatieondernemers.

Overzicht activiteiten en projecten op het gebied van Leefomgeving

Trekker	Activiteiten	Financiën	Uren
1. Gemeente en Plaatselijk Belangen, Bedrijven en inwoners	Openbare ruimte - gebieden selecteren waarvoor een actieplan verbetering leefomgeving wordt opgesteld, waarbij fietsen en wandelen een belangrijke plaats inneemt - hierbij nadrukkelijk externe partijen, plaatselijk belangen en burgers betrekken - inventarisatie uitvoeren naar de kwaliteit van de openbare ruimte	€ 7500 MBP	100
2. Gemeente plaatselijk belangen, bedrijven en inwoners	Woonomgeving - inventariseren van knelpunten/overlast in de vorm van geluid, geur, licht en water. - aansluiten of combinatie maken met maatregel 5 onder samenwerking - opstellen van een uitvoeringsplan - uitvoeren van projecten	-	150
3. Gemeente en Omrin met inwoners	Inzameling - afvalbakken beleid heroverwegen - communicatie/bewustwording vergroten - publiciteit en communicatie - ingebrachte ideeën op haalbaarheid toetsen zoals zakkenbol bij supermarkt en de aanschaf van een megastofzuiger	-	75
4. Gemeente en commissie van inwoners	Hondenpoep/Zwerfvuil - intensivering handhaving t.a.v. zwerfafval / hondenpoep - rol van gemeentelijke toezichhouders - mogelijkheden verdere uitrol van pilot Hondenpoep in Oosterwolde-Zuid	€ 10.000 MBP	75

5. Gemeente en Vervoersmaatschappijen	Verkeer en Vervoer - gemeentebreed onderzoek doen naar knelpunten op het gebied van de verkeersveiligheid, aansluiten bij gemeentelijk verkeer- en vervoerplan (gevaarlijke situaties) en openbaar vervoer (bushaltes, fietsenstalling) zie ook energie punt 4	-	75
6. Gemeente en ABO	Ruimte voor ruimte - Onderzoek naar compensatiemogelijkheden om verpaupering in de gemeente tegen te gaan. Wonen in plaats van leegstaande stallen (actieve toepassing van ruimte voor ruimte regeling) - Zonnepanelen voor asbest - Mogelijkheden van subsidie onderzoeken Gemeentelijke bijdrage regeling introduceren	-	150
subtotaal		€ 17.500 MBP	625
Totaal		€ 164.000 SLOK € 25.000 MBP	2100 uren (1.5 fte)

5. Samenwerken om onze doelstellingen te bereiken

In hoofdstuk 1 is al aangegeven dat we samenwerking belangrijk vinden. Samenwerking biedt kansen om van elkaar te leren en om rekening met elkaar te houden. Het is een goede manier om zaken integraal op te pakken en om verschillende partijen bij elkaar te brengen. We zien dit als een belangrijk onderdeel van duurzame ontwikkeling. In dit hoofdstuk laten we zien hoe we aan de samenwerking met burgers en ondernemers inhoud geven.

Samenwerking met het bedrijfsleven

De gemeente heeft samen met het bedrijfsleven de werkgroep Duurzaamheid opgericht. In deze werkgroep zitten onder meer vertegenwoordigers van de Commerciële Club Ooststellingwerf (CCO), de Rabobank, Woningbouwcorporatie WoonFriesland en grote ondernemers. De werkgroep wordt door de gemeente ondersteund. De werkgroep staat op het standpunt dat maatschappelijk verantwoord ondernemen nodig is en dat duurzaamheid de enige manier is om dit te bereiken. In grote lijnen wil de projectgroep initiatieven ontwikkelen en uitvoeren waarin zoveel mogelijk partijen gekoppeld worden, projecten realiseren voor duurzame energieopwekking en investeren in het verduurzamen van de woningvoorraad om tot een betere huurprijs/kwaliteit verhouding te komen. **De inzet van de gemeente is om de werkgroep structureel te ondersteunen en om door middel van verschillende subsidiemogelijkheden (rijk, provincie etc.) projecten van de grond te krijgen. De projecten moeten een voorbeeld zijn voor het totale bedrijfsleven van Ooststellingwerf.**

Ontwikkeling van Ecommunity

Een speciaal project is de ontwikkeling van het Ecommunity park. Ecostyle is de trekker van dit project. De missie van het project is het creëren van een uniek, divers en volledig duurzaam werklandschap, dat teruggeeft aan mens, milieu en maatschappij, waarbij de deelnemende partijen met een gemeenschappelijke herkomst en visie een synergetisch effect bewerkstelligen door integraal gebiedsmanagement, gedeelde faciliteiten, innovatie en authenticiteit. Het is een ambitieuze missie en de diversiteit hiervan maakt dat de gemeente Ooststellingwerf graag wil meewerken aan de ontwikkeling van de project. We zullen moeten afwijken van de gebaande wegen en creatief naar oplossingen moeten zoeken. Als het project slaagt is het een uniek concept in Nederland en daarmee een belangrijk voorbeeldproject. **We zien dit project als het boegbeeld van duurzame ontwikkeling in Ooststellingwerf en zullen ons bestuurlijk en ambtelijk inzetten om in een goede samenwerking met de initiatiefnemer tot een goed resultaat te komen.**

Duurzame recreatie en toerisme

Op woensdag 2 december 2009 heeft de gemeente het initiatief genomen om tijdens een rit van de Gouden Toekomstbus het onderwerp duurzame recreatie en toerisme voor het eerst op de agenda te zetten. De Gouden Toekomstbus is een echte bus waarin bestuurders, ondernemers en burgers kunnen discussiëren over een bepaald onderwerp. Met verschillende stakeholders vanuit de sector recreatie en toerisme is gesproken over duurzame recreatie en toerisme. Welke kansen zien ondernemers voor hun bedrijf, houden zij zich al bezig met dit onderwerp en hoe kunnen zij van elkaar leren. Na afloop konden alle betrokkenen concluderen dat het goed is om met elkaar in een ongedwongen setting te discussiëren over een dergelijk zwaar onderwerp. Ondernemers zijn aan de slag gegaan met genoemde ideeën, zoeken samenwerking of kijken terug op een leerzame middag.

Als gemeente dagen wij ondernemers uit om nieuwe initiatieven te ontwikkelen die duurzaam zijn. Voor de sector gaat het dan niet alleen om energiebesparing, maar vooral om verantwoord ondernemen met oog voor mens en omgeving. Dit sluit tevens aan bij het toeristisch profiel dat eind 2009 voor de regio Zuidoost Fryslân is ontwikkeld; *De Friese Wouden, Authentiek, Inspirerend, Aangenaam, Actief*. Het merk Zuidoost Fryslân zal in de markt worden gezet als een regio waar men nog echt van het leven kan genieten, veel kan beleven en weldadig kan verblijven in een groene en duurzame omgeving. Streekproducten, duurzaam voortbestaan van landelijk gebied en bewustzijnsbevordering zijn hierbij belangrijke instrumenten. Veel ondernemers in de gemeente Ooststellingwerf zijn betrokken bij deze profielontwikkeling en ontwikkelen gezamenlijk arrangementen die aansluiten bij het toeristisch profiel van Zuidoost Fryslân .

Natuur en Milieueducatie

Met het Basisonderwijs (openbaar en bijzonder) en Staatsbosbeheer is er samenwerking op het gebied van Natuur- en milieueducatie. De gemeente Ooststellingwerf faciliteert de basisscholen in het natuur- en milieuonderwijs. Hiervoor is in het verleden het steunpunt NME opgericht, dat is gevestigd in het bezoekerscentrum van het Drents Friese Wold. De coördinatie wordt verzorgd door een beleidsgroep, die bestaat uit vertegenwoordigers van het basisonderwijs (openbaar en bijzonder) de gemeente, een NME- coördinator en een NME-consultant. Binnen de onderwijswereld wordt tegenwoordig nagenoeg niet meer gesproken over natuur- en milieueducatie, daarom heeft de werkgroep besloten de naam steunpunt NME te wijzigen in: *Centrum voor Natuuronderwijs gemeente Ooststellingwerf*. Natuur en milieu wordt via het centrum dicht bij de directe belevingswereld van kinderen gebracht.

Aanpak zwerfafval

De ideeën over gezamenlijke aanpak van zwerfvuil wordt door gemeente Ooststellingwerf al opgepakt. Jaarlijks wordt de Himmelmike georganiseerd. In deze schoonmaakweek wordt in samenwerking tussen basisschoolkinderen; gemeente, afvalverwerker Omrin, Woonfriesland, Caparis en woningcorporatie Actium het zwerfvuil in de gemeente aangepakt.

Aanpak van zwerfafval vergt voortdurend en blijvend de aandacht. Veel voorlichting en communicatie hierover, zodat de inwoners zich bewust worden, dat je (zwerf)afval niet in de leefomgeving achterlaat. Deze ideeën zullen worden geïntensiveerd en uitgebreid. Een actieve communicatie is daarbij op z'n plaats. Ook zal handhaving worden gecontinueerd.

Communicatie

Voor het realiseren van een duurzaam Ooststellingwerf is samenwerking met andere partijen een voorwaarde. Zoals hiervoor ook al aangegeven vervult communicatie hierin een belangrijke rol. Intern zal met de communicatiemedewerkers veelvuldig overleg worden gepleegd om hieraan invulling te geven.

Voor de hand ligt dat de gebruikelijke communicatiemiddelen zoals de gemeentelijke website en de gemeentepagina in de “Nieuwe Ooststellingwerf” zullen worden gebruikt.

Tijdens de campagne voor dit nieuwe Milieubeleidsplan hebben wij gemerkt dat het zeer wordt gewaardeerd dat de gemeente naar het bedrijf of de burger toegaat.

We denken daarbij ook aan specifieke publieksacties. Ook zullen successen of behaalde resultaten naar buiten toe beter gecommuniceerd moeten worden, bijvoorbeeld via persberichten. Intern zal dit met de communicatiemedewerkers worden afgestemd.

Overzicht activiteiten en projecten op het gebied van Samenwerking

Trekker	Activiteiten	Financiën	uren
1. Gemeente en werkgroep duurzaamheid	transparant - Inbrengen van het project om inwoners bij bedrijven te betrekken binnen de werkgroep Duurzaamheid - Peilen van interesse onder het bedrijfsleven - Visie en activiteiten programma opstellen voor Maatschappelijk Verantwoord Ondernemen - Betrokken vertegenwoordigende organisaties benaderen (CCO, Oosterwolde Promotion en overige detailhandels- en bedrijfsverenigingen)	-	100
2. Werkgroep duurzaamheid samen met gemeente	milieumarkt - ondersteunen van dit project uit de werkgroep duurzaamheid - uitnodigen standhouders - publiciteit en communicatie - samenstellen programma - publiekstrekker uitnodigen	€ 2500 MBP	25
3. Gemeente	zwerfvuil - opstellen actieplan met mogelijke doelgroepen Voorbeelden: - opruimen zwerfafval door burgers - opruimen winkelstraat door ondernemers - opruimen schoolomgeving door school - faciliteren door de gemeente bijvoorbeeld door het beschikbaar stellen van materiaal - publiciteit en communicatie	-	200
4. gemeente	Werkgroep duurzaamheid - deelnemen aan werkgroep duurzaamheid (samenwerkingsverband tussen bedrijfsleven en gemeente Ooststellingwerf) - faciliteren van de werkgroep - bijdrage in kosten projectleiding (slok-subsidie)	€ 15.000,-- (SLOK)	50
5. Gemeente	Draagvlak Overleg starten met branches binnen gemeente - landbouw (ABO, Stichting Gagelvenne, Stichting Natuurenergie Ooststellingwerf) - horeca	-	250

	- recreatie en toerisme		
subtotaal		15.000 SLOK	625
		2.500 MBP	

6. Hoe worden de projecten betaald

De gemeente Ooststellingwerf heeft voor het realiseren van projecten structureel een budget van € 30.000 beschikbaar. In hoofdstuk 3,4 en 5 zijn tabellen opgenomen met projecten waaraan een dit bedrag wordt besteed. Deze drie tabellen vormen samen het uitvoeringsprogramma voor de periode 2010-2012. In de tabellen is ook aangegeven of de projecten in aanmerking komen voor een SLOK-subsidie. **De gemeente zal gedurende de planperiode actief op zoek gaan naar nog meer subsidiemogelijkheden (provinciaal, nationaal en europees).**

SLOK Subsidie

Een belangrijke subsidiemogelijkheid is de Stimuleringsregeling Lokaal Klimaatbeleid (SLOK). Door het rijk worden gemeenten en provincies gestimuleerd om klimaatbeleid op te pakken. Door de gemeente is op grond van de regeling subsidie aangevraagd. De subsidie heeft betrekking op het kunnen uitvoeren van projecten vooral gericht op het hoofdstuk 4 met het thema Energie. Het gaat daarbij om allerhande projecten op het gebied van energiebesparing, opwekken van duurzame energie, het aanbieden van cursussen op het gebied van verkeer en vervoer. Deze subsidie zal de komende 4 jaar worden ingezet om zoveel mogelijk van de ingekomen ideeën in uitvoering te nemen en te realiseren.

De SLOKsubsidie bedraagt in totaal over 4 jaar gerekend circa € 164.000,--. Dit betekent dat voor de uitvoering van het Milieu- en Klimaatbeleid jaarlijks gemiddeld circa € 70.000 beschikbaar is. Voor wat betreft het subsidiedeel vanuit Slok betekent dit dat deze gelden aangewend moeten worden voor de projecten die zijn aangedragen.

Deze projecten zijn opgenomen in het uitvoeringsprogramma behorende bij dit plan.

Met betrekking tot de uren kan worden opgemerkt dat op de afdeling Vrom jaarlijks circa 2000 uren kunnen worden ingezet op Milieubeleid. Dit is circa 1.5 formatieplaats. Dit geld is opgenomen in de begroting. Voor de uitvoering van projecten in 2010 en 2011 is jaarlijks derhalve 2000 uur beschikbaar.

7. Hoe weten we of we onze doelstellingen gaan halen

Dit milieubeleidsplan kent een planperiode van zes jaar. Elke twee jaar gaat de gemeente monitoren wat de stand van zaken is. Er zal dan een analyse worden gemaakt van de energiedoelstelling: wat hebben de activiteiten opgeleverd aan duurzame energie en energiebesparing. Er wordt dan ook een overzicht gemaakt van de beleidsinspanningen uit hoofdstuk 2. Maar het belangrijkste onderdeel van de monitoring is dat de gemeente de inwoners en ondernemers van Ooststellingwerf gaat benaderen met de vraag of we op de goede weg zijn. Verloopt de samenwerking tussen de verschillende partijen naar wens en zijn er nog nieuwe inspirerende ideeën die opgepakt kunnen worden.

Door tweejaarlijks te monitoren wordt het uitvoeringsplan geactualiseerd. Nieuwe ideeën kunnen ter hand worden genomen.

2010	Vaststelling Milieubeleidsplan
2011	Eerste tussenevaluatie
2013	Tweede tussenevaluatie
2015	Eindevaluatie

Bijlage 1. Samenvatting van de ingebrachte ideeën.

Samenwerking		
Idee	Kernpunten	Doel/resultaat
12, 14, 131, 140, 183, 194, 201, 269, 271, 275, 276	Meer transparantie tussen bedrijfsleven, gemeente en burgers. - stimuleren MVO - leveren stageplaatsen door - bedrijven, vrijwilligerswerk	Meer begrip voor elkaar krijgen om te komen tot een duurzame samenleving
31, 190, 274	Organiseer milieumarkt met Lokale deelnemers en bedrijven die zonnepanelen leveren, afval inzamelen etc	Milieucommunicatie verbeteren, bewustwording vergroten
85, 99, 102,	Houd gezamenlijk de omgeving schoon	Tegengaan van verontreiniging Bewustwording vergroten
110, 115, 129, 158, 242, 268, 272	Platform duurzaamheid oprichten - uitvoeren van projecten	Meer begrip voor elkaar krijgen om te komen tot een duurzame samenleving en het uitvoeren van projecten
169	Afsluiten convenanten om draagvlak te kweken voor omgeving	treffen van duurzame maatregelen

Energie		
Idee-nummer	kernpunten	Doel/resultaat
6, 16, 20, 22, 26, 28, 32, 43, 57, 67, 74, 83, 93, 94, 98, 121, 125, 126, 128, 129, 136, 141, 142, 152, 154, 155, 160, 165, 172, 175, 177, 180, 185, 195, 206, 208, 209, 211, 214, 219, 222, 229, 234, 239, 254, 265, 266, 286	opwekking en toepassen duurzame energie (zon, wind, biogas) -Uitvoering van projecten - subsidieregelingen	Terugdringen - CO2 - verbruik fossiele brandstoffen
13, 26, 59, 81, 102, 132, 150, 220	Toepassing groene brandstoffen	idem
35, 40, 42, 68, 90, 95, 99, 104, 117, 122, 133, 135, 166, 207, 245, 262, 263, 287	Gescheiden inzameling Afval - plastic apart inzamelen - grotere GFT container - gratis compostbakken,	Besparing grondstoffen (door hergebruik)

	lagere tarieven milieustraat - verbeteren communicatie - riolering/afvalwater	
17, 33, 45, 47, 52, 61, 63, 65, 80, 86, 87, 88, 98, 103, 109, 114, 127, 134, 147, 164, 191, 200, 225, 230, 237, 251, 255, 267, 277	Energiebesparende maatregelen treffen - stimuleren openbaar vervoer, carpoolen, fietsen en wandelen - toepassen spaarlampen - 1 dag vegetarisch eten - Voorlichting/bewustwording	Terugdringen: - CO2 - verbruik fossiele brandstoffen
37, 59, 197, 234, 270	Duurzaam inkopen	Terugdringen - CO2 - verbruik fossiele brandstoffen
44, 46, 57, 118, 264	Duurzame/energieneutrale (woning)bouw/verbouw - aanbieden energiescans - subsidieregeling	Terugdringen - CO2 - verbruik fossiele brandstoffen
82, 226, 235, 241	Logistieke maatregelen - gecombineerd vervoer	Terugdringen - CO2 - verbruik fossiele brandstoffen

Leefomgeving		
Idee	kernpunten	doel
5, 7, 9, 11, 12, 18, 19, 20, 23, 27, 29, 34, 35, 38, 48, 49, 51, 53, 56, 58, 69, 70, 79, 84, 92, 97, 100, 105, 106, 107, 108, 111, 112, 113, 116, 123, 130, 145, 148, 149, 151, 153, 161, 170, 171, 178, 181, 184, 198, 202, 203, 204, 215, 224, 227, 231, 233, 238, 240, 243, 244, 245, 246, 247, 252, 259, 260, 261, 273, 280, 281, 282, 288	Behoud, stimuleren en uitbouwen groene landschap, aankleding openbare ruimte - kinderboerderij Boerestreek - aandacht voor onderhoud - uitvoeren van projecten - aanleg ruitpaden - duurzame landbouw	- zorgvuldig/ duurzaam landschapsbeheer - terugdringing CO ²
8, 62, 167, 218, 289, 290, 291	Terugdringen overlast (geluid, geur, licht etc...)	
10, 15, 30, 35, 38, 39, 41, 54, 58, 60, 66, 71, 72, 73, 75, 76, 78, 89, 94, 96, 101, 104, 120, 126, 133, 137, 139, 143, 149, 156, 157, 159, 162,	Inzamelvoorzieningen afval/hondenpoep en opruimen zwerfafval - tegengaan van verrommeling - hondenpoepbeleid uitvoeren - megastofzuiger	-Bodemverontreiniging voorkomen

163, 168, 176, 179, 182, 186, 187, 189, 196, 199, 205, 210, 212, 213, 216, 217, 223, 228, 248, 249, 253, 258, 278, 279	- uitvoeren van projecten - verbeteren communicatie - zakkenbol bij supermarkten	
21, 55, 72, 91, 146, 173, 174, 188, 193, 221, 232, 285	Handhaving intensiveren t.a.v. afval hondenpoep	
24, 25, 64, 124, 144, 192, 236, 256, 257, 283, 284	Reconstructie/herinrichting - wegen (gevaarlijke situaties) - dorpen (communicatie/inspraak)	-Verkeerveiligheid verbeteren - terugdringing Co2
77, 119, 138, 285	Ruimte voor ruimteregeling introduceren	-tegengaan van verpaupering/verontreiniging

Bijlage 2. Overzicht van alle ingebrachte ideeën

1. meer planten die bijen aantrekken. Meer informatie over bijen
2. fabrieken bouwen die groene energie verbruiken
3. handhaven en stimuleren van boomwallen en groen. Inpassen parkeerplaatsen met groen
4. Joppop afschaffen
5. Heel zuinig zijn op deze mooie natuur. Geen industrie aantrekken. Nog meer fietspaden aanleggen
6. Meer glasbakken
7. stimulering van erfbeplanting op boerenerven
8. Meer openbare ruimte en openbaar gebied en bedrijfsgebied samen laten gaan Shared space. Maatschappelijk Ondernemen Openstellen voor burgers, omwonenden. Transparant zijn. Stageplaatsen door bedrijven aanbieden.
9. Natuurlijke benzine gebruiken
10. Strenger beleid bij de bijstand
11. Plaats blikbak in fochtelo. Bij elke bank een prullenbak.
12. Doe mee aan het 100.000 woningenplan in het Noorden. Zet in op een aantrekkelijke maatregelenpakket die energieverbruik van woningen sterk laat dalen. Doe dat met het lokale bedrijfsleven en particuliere woningbezitters. Mes snijdt aan twee kanten werk en milieu
13. Openbaar Vervoer gratis
14. Alles inzetten om plan provincie N381 tegen te houden
15. Meer uitgaansmogelijkheden. Minder wegen/snelwegen
16. In krot Jonge Poerink een disco. Met het geld wat je daarmee verdient duurzame dingen kopen, zoals groene lichten in de lantaarnpalen is beter voor dieren
17. Een speciale politie voor mensen die dingen weggooien
18. energieprestaties in het openbaar presenteren aan de gemeente
19. Alle houten erfscheidingen vervangen door groen
20. wegaanpassen kruising Prakkenlaan, rijweg, Poorthof. Levensgevaarlijk. Racen met auto's ophouden. Drempels op de Horst.
21. Minder snel rijden door bebouwde kom
22. subsidie zonnepanelen. Duurzame brandstof voor personen auto's
23. Meer groen, grasvelden met doeltjes waar we kunnen voetballen
24. bedrijven stimuleren energie te besparen, bijvoorbeeld zonnepanelensubsidie. De mogelijkheid inzamelen GFT-afval aan gemeente door container
25. Meer bomen planten voor zuurstof
26. Het opruimen van hondenpoep. Beter op de eigenaren letten
27. Organiseer milieumarkt voor inwoners en nodig Wubbo Ockels uit. Lokale bedrijven moeten zich presenteren. Ook Essent en afvalverzamelaar, zonnepanelenleverancier etc.. Inwoners inspireren en bewust maken.
28. Maak een groot zoet water - zout water generator van de Nederlandse kust Afsluitdijk
29. spaarlampen in de lantaarnpalen
30. spaarlampen
31. Speeltuinen voor kinderen. Groenafval gratis dan komt het niet in het bos.
32. Inzamelen plastic verpakkingen
33. Voorbeeldfunctie voor de gemeente invullen. Duurzaamheidscriteria voor inkopen
34. Minder bouwprojecten meer bomen planten. Meer prullenbakken en meer speeltuinen door gemeente. Ooststerwolde heeft meer gezelligheid nodig
35. Hondenpoep beter controleren en verder uitwerken. Hondenbeleid demotiveren met als gevolg minder honden
36. Ik zou er wel graag weer naar toe willen om plastic gescheiden in te zamelen
37. geen afval weggooien

38. Papiercontainer bij elke woning
39. duurzame energievoorziening voor dorpshuizen. In subsidieregeling meenemen
40. Streven naar energieneutrale woningbouw in Appelscha
41. Goedkoper openbaar vervoer
42. Aanbieden energiescans aan burgers/bedrijven
43. Alle kinderen verplicht op de fiets naar school of lopend. Verboden voor auto's
44. De boomwal op de Zegge moet blijven bestaan, geen parkeerplaatsen
45. Kinderboerderij op de Boerestreek te Appelscha. Olmen es kan helpen bij de verzorging
46. Meer opruimkrachten voor afval langs de weg en in de bosjes.
47. Houden zo als het is
48. Boodschappen doen met de fiets en de fietskar.
49. Geen huizen meer bouwen
50. Tegengaan van verrommeling in buitengebied (erven woningen en boerderijen)
51. Meer bekeuringen uitdelen
52. Ooststellingwerf moet groen blijven
53. Bij bouwprojecten zonne- en windenergie promoten. Groen in de wijken is erg belangrijk. Eventueel gebruik van aardwarmte met subsidie
54. Schonere leefomgeving, Opschonen bermes. Besteedt het uit zodat dit op korte termijn kan worden uitgevoerd en afgevoerd. Zwerfafvalprojecten blijven doen. Meer publiciteit
55. Autopark van de gemeente op biogas of electriciteit
56. Er moeten meer containers komen. Mensen gooien afval op straat.
57. Meer de fiets gebruiken
58. Geen uitbreiding wedstrijden Prikkedam
59. Minder auto's
60. Meer drempels in verband met veiligheid kinderen
61. Een printopdracht kost veel energie. Kopieren is goedkoper. Meer kopieerplekken goedkoper aanbieden
62. Automatische prullenbakken. Afval dat oplost
63. Windenergie en biovergisting. Makkinga zelf energievoorzienend
64. Mensen met grote tuin grote gft-container aanbieden.
65. Paddestoelen reinigen en verkeersborden schoonmaken
66. De N381 niet door laten gaan
67. Langs de Molenweg aan het begin van het fietspad opvangbakken blik. Hondpoeplan in schottelenburg
68. Blikvanger bij scholen. Statiegeld op blik. Zero tolerance
69. Vangnetprullenbakken langs de weg
70. Reststromen (bijvoorbeeld afvalwater) benutten om energie op te wekken via vergisting
71. stimuleren van een goede erfwaterafspoeling
72. Meer prullenbakken, meer schoonmaakmensen
73. ruimte voor ruimteregeling introduceren. Flexible bestemming
74. blikjes drinken die oplossen als ze ouder zijn dan 1 maand
75. Boerenbedrijven instandhouden. Beter beschermers zijn er niet.
76. Spaarlampen in de lantaarnpalen
77. gemeente geeft voorbeeld voor duurzame alternatieven. Bijvoorbeeld bij het autogebruik
78. Logistiek aanpassen bij de bevoorrading bij het bedrijf. Een opslagruimte voor de toeleveranciers en daar producten weghalen. Minder transportbewegingen bij het bedrijf.
79. Energie halen uit het verbranden van afval
80. Beter schoonmaken en snoeien van bermes en straten. Beter zicht creëren door vaker te snoeien. Vooral bij in en uitritten
81. Nemen van verantwoordelijkheid voor het schoonhouden van de winkelstraat door ondernemers
82. Digitale watermeter in huis met display zodat het verbruik kan worden afgelezen

83. Planten op dak
84. Meer carpoolen. Meer met de trein reizen of carpoolen
85. Mega stofzuiger om zwerfafval op te ruimen
86. Plastic vooraf scheiden
87. Alle honden een hondenpenning. Dan op straat controleren. Geen hondenpenning dan beboeten
88. Natuurlijke bermen in buitengebied, waardoor beperking CO2 uitstoot
89. Opnieuw plan voor windmolens. Gewoon bouwen Mensen die zeuren over vervuiling hebben pech. Het zijn er maar een paar en met windmolens krijg je energie voor veel mensen
90. Project groenafval/compost geschikt te maken voor vergisting. Asbest voor zonnepanelen. Zandloper voor douchen. Biogasinstallatie/pompstation aan N 381
91. Scheiden van plastic
92. Beter zwerfafval in de gaten houden. Bij Venekoten ligt de sloot vol met tv's , autoonderdelen en vuilnis. Ook op het busstation is het een bende
93. Minder fabrieken
94. Een dag in de week vegetarisch eten. Dit reduceert de uitstoot van broeikasgassen aanzienlijk. Meer subsidie op zonnepanelen of andere vormen van duurzame energie
95. Samen groen doen . Gratis compostbakken. Herinvoer van de schillenboer. Jaarlijkse zwerfvuildag ambtenaren
96. Deze gemeente en de rest van friesland veranderen in een Nationaal park. Geen Kerncentrale maar milieuvriendelijke energie.: Bijvoorbeeld waterstuwen.
97. Meer voorzieningen hondenpoep. Oppakken en niet achterlaten op voetbalveld. Meer controle
98. Zwerfafvalzakjesafhaalpunt plus brengpunt voor dat afval. Bermen door burgers laten onderhouden. Maak hier een project van en betrek dus burgers , buurtverenigingen en Plaatselijk Belang hierbij. Meer voorlichting over onkruidbestrijding bij huis. Meer zonnecollectoren
99. Openbaar Vervoer gratis
100. Gescheiden inzamelen plastic verpakkingen communicatie rond afvalscheiding verbeteren/milieurendement
101. Meer aanplant bij wegen. Bij de inrichting van de leefomgeving rekening houden met: agrarisch verkeer bijvoorbeeld bij uitritten. Overleg met inwoners
102. Minder verkeersborden in het Buitengebied. Verrommeling buitengebied in strijd met landelijk karakter van Buitengebied.
103. Groen behouden, minder nieuwbouw
104. Natuurbehoud: geen snelwegen enz..
105. Minder in auto's rijden, met de fiets dat is beter voor het milieu
106. Samenwerking op starten tussen ondernemers om duurzaamheid te versterken bijvoorbeeld via Commerciele club Oosterwolde (CCO)
107. Een kinderboerderij op de Boerestreek te Appelscha
108. Minder grasgazon en meer 'nette' beplanting. Gevoelsmatig is zo'n grote grasmaaier niks meer en bevuilt de straat. Dus alles wat kleinschaliger en vriendelijker. Ook: minder gazon is minder bevuiling
109. Meer bloemetjes op straat
110. Meer voorlichting over duurzaamheid en campagne/wedstrijd energiebesparen
111. Platform duurzaamheid oprichten voor ondernemers in Ooststellingwerf
112. Stimuleren van natuurbeheer op boerenerven
113. Gescheiden afvalwater toepassen bij riolering
114. Duurzaam bouwen bevorderen
115. Bestaande bedrijven wel bestaansrecht geven door uitbreidingsmogelijkheden te geven
116. Meer parkeer plaatsen, schoon houden openbare ruimte en geen rommel laten liggen
117. Project zonnepanelen op dorpshuizen subsidie voor aanschaf via een zogenaamde 1/3 regeling of een renteloze lening. Geeft positieve uitstraling.
118. Nuttig aanwenden van afval op duurzame wijze.
119. Bevaarbaar maken van de vaart van Drachten naar Smilde. Bereikbaar maken voor fluisterboten en kano's. Verbetering leefbaarheid en kwaliteit
120. Bakkeveensterweg inrichten als 60 km-weg

121. Warmtekrachtkoppeling op bio stof van groenafval van de inwoners van Ooststellingwerf (snoeiafval)
122. Beter hondenpoepbeleid. Eventueel in de buurt. Windmolens goed idee
123. Op website gemeente tabblad duurzaamheid inrichten met alle info over duurzaamheid
124. Faciliteren en eventueel subsidiëren van groene energieopwekkende, kleinschalige projecten. Concreet elk gezin op groene energie d.m.v. zonnepanelen, warmteterugwinning e.d. op/in eigen huis
125. Onderzoeken van buurtwijze of straatwijze opwekken van duurzame energie
126. Paardenpaden/ruiterpaden inrichten en meer onderhoud
127. Een feest voor alle inwoners
128. Tankstation voor elektroauto's
129. Parkeer terrein, minder zwerfafval, minder verpakkingsafval, stiegeld op blik, kassabon niet automatisch uitgeven
130. Leg meer fietspaden aan langs binnenwegen
131. Afvoeren frituurvetten inzamelen of gescheiden aanleveren bij milieustraat
132. Startbaanverlichting op fietspaden, LED en oplader, horizontaal verlichten ipv verticaal; iets groen ivm dieren
133. Meer prullenbakken, meer posters over het milieu en hoe belangrijk het is dat alles schoon blijft
134. Beperken van belemmeringen om investeringen mogelijk te maken, stimuleren van bedrijven aan huis
135. Zwerfafvalcampagnes opzetten op feesten zoals JOPPOP en andere populaire jongerenbijeenkomsten Logo en slogan op verschillende plaatsen naar voren laten komen. Als sponsor fungeren
136. Vrouwen van nu betrekken bij plannen (maatschappelijk betrokken organisatie)
137. In samenwerking met energiebedrijf oplaadpunten voor auto's(electra) bij bedrijven. Ook in lease elektrisch aanbieden
138. Energiescan i.s.w. met energiebedrijf, maatregelen betalen uit besparingen
139. In elk dorp een depot waar grof afval verzameld kan worden. De gemeente haalt het daar op zo voorkom je dat mensen thuis in een ton hun afval gaan verbranden of puin gaan dumpen
140. Alle verkeersdrempels weg maar hiervoor versmallingen of bossages dit kan door het 'nieuwe rijden'duurzaam: minder onderhoud, minder remmen/optrekken= vriendelijker; beter voor ziekenvervoer
141. Stimuleren van meer volkstuinten, schooltuintjes et kinderen, bewust tuinieren, planten/kruiden kennis doorgeven
142. Zwerfafval beboeten, mensen weten wel dat ze geen afval mogen dumpen. Meer afvalbakken
143. Bewust maken van de kosten en dat de energie opraakt vooral de jeugd
144. probleem: grote nieuwbouw en veelstalverlichting doen schade aan kwaliteit coulissen landschap, idee in het kader van bouwvergunning eisen stellen aan beplanting rond nieuwbouw. Evt. subsidieregeling (mogelijk in samenwerking) met SBB
145. Ruiterpaden in de Compagnonsbossen en in het Fochtelooverveen, Dan betreft u het meer bij het Drents-Friese Wold waar veel ruiter toerisme komt en gratis vuilstort om illegale stort te voorkomen
146. Aardgas: Qbuzz op oude arriva-terrein voorzien van aardgasvulstation, ook te gebruiken door gemeente en particulier
147. Geen windmolens, uitheemse boomsoorten laten bestaan, Kale duinen zijn groot genoeg, meer mountainbike routes, een etage erbij op de uitkijktoren
148. Zonnepanelen voor elektriciteit en verwarming op het dak van dorpshuizen
149. Meer aansprekende aankleding van de openbare ruimte in Appelscha, zoals fleurige bloembakken, beter maaien bermen kanaal en toegangswegen, plaatsen kunstwerken, beeldjes op sokkels e.d. fris gekleurde lantaarnpalen, alles onder noemer "meer fleur +kleur!"
150. Duurzame energie, biedt ruimte aan wind en zonne energie. Subsidie voor duurzame energie om verpaupering te voorkomen/ op te heffen(leegstaande boerderijen) Zonne energie op dorps huis en school via de 1/3 regeling
151. Energie voorziening: meewerken aan duurzame energie dmv wind en zonne energie
152. Oplissing poepbeleid met een auto die poep zuigt; kat/poes belasting betalen, minder belasting

153. Sigarettendoosjes duurder maken
154. Door samenwerken samen oppakken van ideeën voor duurzaamheid
155. Bladkorven in het dorp
156. reststroom afval en afvalwater, vleesafval benutten voor energie, bijv Venekoten Noord
157. meer speelgelegenheden voor de kinderen
158. Communicatie in te zetten als instrument om samen met woningbouwcorporaties verrommeling/vervuiling van buurten te voorkomen
159. Containers schoonmaken, kleine wintertuin
160. tref voorzieningen, bijv tijdsklok om donker te garanderen in de nacht
161. zonnepanelen, oplaadpunten elektrisch rijden en windmolens
162. Blik en glas naast elkaar inzamelen
163. platbranden. Verhuizen naar Weststellingwerf
164. Waarom plaatsen jullie geen blikvangers langs het fietspad naar Oosterwolde. Er ligt altijd veel afval langs het fietspad
165. Afsluiten convenant met omgeving om bovenwettelijke overlast te accepteren om op deze manier investeringen mogelijk te maken in duurzame maatregelen
166. Speeltuin/ speelgebieden in gebied Muijnhorn
167. Maak de groenvoorzieningen en laanbeplantingen duurzaam. Zorg voor regelmatig onderhoud en continuïteit
168. Stimuleren van projecten bijv energiedaken
169. Controle op zwerfvuil
170. Omwonenden een gele kaart kunnen geven voor slecht onderhoud van hun tuinen en onderhoud Stationsstraat
171. In de wijken meer zonnepanelen aanschaffen
172. Meer info over scheiden van afval
173. bundelen van zonnepanelen(park) t.b.v straat/wijk; windenergie promoten/ opnieuw bezien
174. stimuleren aanplant van bossingels en -wallen met behulp van subsidie
175. ontlastingsvelden voor honden en leuk beplanten
176. zonnepanelen met flinke subsidie. Meer afval- en mestverbranding
177. Meer bomen in het centrum. Naaldbomen. Veel CO2 zorgt voor veel fotosynthese
178. Meer prullenbakken in de buurten
179. Verplicht vrijwilligerswerk
180. Natuur en landschap Oude paden in de omgeving van de Veenpettenweg en Claes Egbesweg herstellen om de beleving van het landschap te versterken. Kanaoroute en wandelpaden bij de Haulervaart aanleggen
181. Stimuleringsregeling duurzaamheid om daarmee een prikkel te geven
182. Zwerfafval opruimen. Bewustwording vergroten. Beloningssysteem voor inzamelen van zwerfafval.
183. DNA-scan op (cola)blikjes
184. Beter controle op illegale dumping vuil. We missen Geert Buist
185. Gebruik maken van een milieuzak in Ooststellingwerf net als in het Westerkwartier werkt erg goed. En gescheiden afvalinzameling
186. Tegepaste duurzaamheid communiceren en kenbaar maken naar buiten om als voorbeeld te dienen
187. Stimuleer inwoners de was buiten te laten drogen in plaats van een droogtrommel. Geef subsidie op droogmolens.
188. De weg vernieuwen in Appelscha aan de Vaart Zuidzijde
189. Zwerfvuil aanpakken
190. Werken aan verbredingsthema's. Kijk ook naar je omgeving niet alleen je eigen bedrijf
191. Auto's op elektriciteit (zonne-energie)
192. Afvalscheiding. Meer afvalbakken in Nijeberkoop om beter gescheiden in te zamelen

193. Vervang de gemeentelijke auto's bij eerstvolgende gelegenheid door de meest milieuvriendelijke techniek bij voorkeur elektrisch aangedreven
194. Wij wonen in een omgeving precies zo als we het graag hebben
195. Meer gescheiden vuil ophalen
196. Een dag dat mensen gratis met het openbaar vervoer mogen reizen
197. Ze moeten meer naar de mensen luisteren
198. Als de straat geveegd wordt is het beter om alles te vegen en niet de helft te laten liggen
199. Onderhoud gemeentelijke boswallen en bermten naar particuliere bedrijven i.v.m. achterstallig onderhoud.
200. Ben blij met de rozen die in de Van Zandenstraat zijn geplant en ik hoop dat de gemeente e.e.a. goed onderhoud
201. Gooi je gebruikte condooms niet in de natuur
202. In house (bedrijven): sturen op papier gebruik (think before you print)
203. Om de mensen te stimuleren het grof vuil naar de stortplaatsen te brengen. De kosten hiervoor omlaag brengen. Laagdrempelig houden en bereikbaar voor iedereen.
204. spaarlampen in lantaarnpalen
205. Iedereen spaarlampen en houtkachels in plaats van verwarming
206. Voor heel Oosterwolde poepschepjes en meer containers voor hondenpoep. Meer blikvangers
207. Dorpshuizen en eventueel andere overheidsgebouwen voorzien van energiebesparende middelen. Bijvoorbeeld verlichting door Zonnepanelen op het dak.
208. Doe iets aan de hondenpoep in en rond de randzone
209. Vangnetprullenbakken in het dorp zetten
210. Subsidieverlening voor isolatie van bestaande woningen. Warmtepompen
211. Meer groen bij de wegen
212. Extra inzamelpunt voor snoeiafval bij voetbalterrein Oldeberkoop. Nu in gebruik bij Caparis.
213. Op Joppop ieder zijn eigen plastic beker laten hervullen. Scheelt veel plastic
214. Minder/geen drugs Oordoppen voor kleine kinderen. Meer koeien etc..
215. Mensen mogen niet meer dan zoveel water per maand gebruiken
216. Meer mensen te paard in plaats van de auto. Dus meer paard geschikte wegen maken, zodat paardrijden aantrekkelijker wordt.
217. Overal camera's plaatsen
218. Alle werkgevers in de gemeente stimuleren het fietsen naar het werk
219. Meer blikvangers bij de fietspaden. Meer prullenbakken bij de winkels en bij hangplekken
220. Meer goede fietspaden door de natuur o.a. over het Fochtelooverveen en de Tjongervallei
221. S nachts minder lantaarnpalen aan. Door alleen op de hoeken te laten branden. Halverwege de straat is onzin.
222. Geen auto's op de trambaan
223. Maak een gebouw/woningcomplex minder en een park meer
224. Afvalbakken in toerisme gebied en meer onderhoud aan plantsoenen en perkjes
225. Zonnepanelen en meer windmolens
226. Met het bestaande zuinig
227. Van braakliggend terrein in centrum park maken met leuke faciliteiten i.p.v. winstgevende woningbouw
228. Leuk om de honden bij de scholen uit te laten en niet op te ruimen. Graag daar controle op want kinderen willen graag schoon spelen.
229. Meer groene stukken tussen de woningen aanleggen met speelattributen
230. Zonnepanelen voor woningen subsidiëren. Wagenpark gemeente op aardgas laten rijden.
231. Openbaar Vervoer gratis
232. De voorzieningen bij het busstation te verbeteren
233. Het "Stip" digitaliseren hoeft je niet meer heen en weer te rijden voor een formulier
234. Speelveldjes waar alleen gras is. Leuk op maken met leuke speeltoestellen, leuke bomen planten op de speelveldjes.

235. Energielabels opkrikken. Gefasseerd van F/G naar hoger niveau. Energiemaatregelen nemen. Deelnemen aan tender zonneenergie van de Provincie. Zonneboilers plaatsen.
236. Groene verf door beton zodat grijze fietspaden groen worden, want grijze fietspaden is geen kijk in de natuur.
237. Minder in de auto rijden
238. Verbinding leggen met de omgeving over duurzaamheid, gebruik daarvoor de website en richt een platform op
239. Overhangend groen. Beter schoon maken en ook goed snoeien
240. Geen W1 trace, dus geen autoweg door het mooie landschap van de Tjabbekamp/Balkweg/Hoogezand.
241. Om weer opnieuw het plastic apart in te zamelen. Om ook het groen in de bestrating weer aan te pakken, Geen visitekaartje van de gemeente. Erg rommelig hier en daar.
242. Minder wegen aanleggen. Je kunt er toch wel komen. Meer uitgaansmogelijkheden
243. Ooststellingwerf is een prachtige omgeving voor recreatieve ruters en menners. Er zijn veel mooie plekken die nu niet toegestaan zijn voor paarden. Ik stel voor om meer men- en ruiterroutes te creëren (meer toegankelijkheid). Dit kan veel toeristen trekken die paardenliefhebber zijn.
244. Prullenbakken plaatsen in het bos met name bij de picknickplaatsen en banken.
245. Een zakkenbol bij de supermarkt. Je brengt de plastic zakken die je over hebt naar de bol en als je boodschappen doet haal je een zak uit de bol voor je boodschappen.
- 246.
247. kappen van bomen in Elsloo geeft meer zonlicht in huizen, daardoor minder snel licht en verwarming aan
248. alvast plan van aanpak maken voor bestrijden eikenprocessierups
249. zwerfvuil aanpakken! Hou ons dorp/gemeente schoon
250. alternatieve energievoorziening Ooststellingwerf (zonnepanelen, windmolens en stortgas Weperbult)
251. bewustwording jongeren voor milieuvervuiling
252. betrek jong en oud bij herichting dorpen
253. zorg voor veilig vervoer
254. aanpak zwerfvuil/ meer afvalbakken
255. bij aanplant bomen rekening houden met functionaliteit natuur, bv bomen die nectar leveren voor bijen
256. door aanplant van boomsingels rond bebouwing in het buitengebied wordt afbreuk aan het landschap voorkomen.
257. selectief maaibeeld bevordert de bloei van planten en zaadvorming
258. hemelwater niet op de riolering maar benutten
259. bij nieuwbouw rekening houden met opslagcapaciteit hemelwater
260. koppel subsidiebeleid duurzame energie aan het verlenen van een bouwvergunning
261. maak meer gebruik van windenergie
262. doe onderzoek naar mogelijkheden van gebruik van de reststoffen in de grijze container
263. meer communicatie duurzaamheid (prijsvragen)
264. betrokkenheid creëren door platform of netwerk en workshops
265. bedrijven stimuleren om duurzaam te ondernemen
266. voorbeeldfunctie van gemeente invullen, duurzaam inkopen aanbestedingsbeleid
267. duurzaamheid op alle geledingen bevorderen (werkgelegenheid, productie,energie, bouw)
268. verschillen projecten met elkaar verbinden (N381, Ecolandstyle Venekoten noord en zuid)
269. handhaven en onderhoud groenstroken in landschap
270. Kennis delen en betrokkenheid creëren
271. eigen interne bedrijfsvoering aan visie en ambitie koppelen
272. in gesprek gaan met andere gemeenten, niet het wiel opnieuw uitvinden

273. reclameverlichting uitschakelen na sluitingstijd bij winkels en industrieterreinen. Scheelt stroom en lichthinder
274. afschaffen diftar systeem
275. meer prullenbakken en bakken voor hondenpoep
276. erfbeplanting eisen stellen bij verlening bouwvergunning om lichthinder en verstoring in het landschap te voorkomen. Ook bij bestaande bouw
277. geen kaalslag op de kale duinen
278. kiezen voor een duurzame landbouw en concurrentiekracht
279. aanleg parallelweg langs N381 naar Tilgruweg
280. aanleg fietspaden langs agrarische binnenwegen voor verkeersveiligheid en recreatie
281. handhaving verrommeling erven, ruimte voor ruimte regeling introduceren
282. stimuleren van groene stroom door subsidieverlening, energiescan voor agrarische bedrijven
283. Storlverpakking en autobanden inleveren bij milieustraat
284. stimuleren en uitbouw van agrarisch natuurbeheer evt. met subsidie
285. behoud geurbeleid
286. bij evt. op te stellen geluidbeleid, rekening houden met lokale omstandigheden
287. bij evt. op te stellen lichtbeleid, rekening houden met dierenwelzijn
288. in het centrumplan en in het verkeersplan krijgen wandelaars en fietsers, alsmede de bijbehorende infrastructuur, een belangrijke plaats
289. bij de belangrijkste gemeentelijke bushaltes komen overdekte fietsenstallingen
290. onderzocht zal worden hoe de gemeentelijke vervoermiddelen milieuvriendelijker en duurzamer gemaakt kunnen worden
291. de fiets wordt als vervoermiddel voor politici en ambtenaren gestimuleerd
292. in nieuwbouw wordt de lat hoger gelegd als het gaat om energieprestatie coëfficiënt van de woning
293. er wordt gekeken of er mogelijkheden zijn van co2 reductie danwel energiebesparing te verrekenen in grondprijs
294. van de gemeentelijke gebouwen wordt een energiescan gemaakt en aan de hand daarvan worden gebouwen beter geïsoleerd en voorzien van duurzame energiesystemen
295. er wordt onderzocht of een stimuleringsregeling kan worden ontworpen die als resultaat heeft dat vanuit een lager rentetarieff investeringen gedaan kunnen worden, waarbij een bestaande woning een betere labeling (minimaal 2 labels omhoog) kan krijgen.
296. samen met makelaars en woningbouwcorporaties wordt overleg gepleegd om tot een betere voorlichting aan burgers te komen over de mogelijkheden om hun woning te verbeteren
297. voor de bestaande industrieterreinen wordt in overleg met de sector een Co2 reductieplan opgesteld
298. nieuwe wijken, herinrichtingsplannen worden in principe co2 neutraal
299. de gemeente vraagt haar ambtenaren dichter bij het werk te gaan wonen
300. de gemeente zal hout en houtsnippers uit de plantsoendienst zoveel mogelijk laten gebruiken door biovergistinginstallaties
301. de raadsbrede millenniumcommissie krijgt vaste ambtelijke ondersteuning en een budget van € 10.000 ter beschikking
302. de gemeente zal zijn eigen inkopen zoveel mogelijk duurzaam doen
303. betrokken woningcorporaties stimuleren en ondersteunen bij het proces van het energiezuinig maken van de woningen en hierover concreet afspraken met de corporaties te maken over de termijn waarop dit proces kan worden gestart en kan worden voltooid.